

16.1.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien alkoholilain kokonaisuudistusta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriön laatimasta hallituksen esitysluonnoksesta alkoholilain kokonaisuudistukseksi 22.11.2016. Esitysluonnoksen mukaan alkoholilain keskeiset periaatteet säilyisivät ennallaan. Luvanvaraisuutta koskevat säännökset koottaisiin yhteen ja anniskeluun liittyvää sääntelyä kevennettäisiin. MTK:n mielestä hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt lain uudistamisen tavoitteet ovat perusteltuja. Pidämme myös hyvänä esityksen tavoitetta edistää ns. käsityöläisöluiden valmistusta. Kuluttajien suuntaan näkyvin muutos olisi luultavimmin vahvempien oluiden myynnin salliminen kaupoissa, kioskeissa ja huoltamoilla.

Alkoholi aiheuttaa merkittäviä haittoja ja kustannuksia yhteiskunnalle, mutta tuo myös hyvin suuren määrän työpaikkoja ja verotuloja. Elinkeinopoliittisten näkökohtien painoarvoa alkoholipolitiikassa on mahdollista aikaisempaan verrattuna korottaa. MTK:n mielestä alkoholipolitiikkaa on syytä johdonmukaisesti, mutta maltillisesti vapauttaa. Lausuttavan oleva hallituksen esitysluonnos pääsääntöisesti tekeekin juuri näin.

Viljanviljely mahdollistaa kotimaisten alkoholijuomien tuotannon

Kotimainen alkoholijuoma- ja etanoliteollisuus, panimo- ja virvoitusjuomateollisuus sekä pienpanimot ja viinitilat ovat merkittäviä työllistäjiä ja kotimaisen raaka-aineen käyttäjiä. Vuonna 2015 teollisuuden ja kaupan viljan ostot maataloilta olivat yhteensä noin 2,1 miljardia kg (Lähde: Luke). Teollisuuden käyttöön kotimaista viljaa meni yhteensä noin 1,4 miljardia kiloa. Alkoholijuomien valmistukseen tästä määrästä käytetään noin viidennes eli **viljaa käytetään alkoholijuomien valmistukseen vuosittain arviolta noin 300 miljoonaa kiloa. Yksin mallasohraa ostettiin vuonna 2015 yhteensä 168 miljoonaa kiloa.** Vuoden 2016 osalta tilastot eivät vielä ole kaikilta osin valmiita, mutta arviomme mukaan viljan käyttömäärät ovat säilyneet pääosin ennallaan. Myös kotimaisia marjoja ja perunoita sekä yrtejä käytetään merkittäviä määriä alkoholijuomien valmistuksessa.

Lausuttavana olevan hallituksen esityksen välittömät vaikutukset viljan menekkiin voitaneen arvioida neutraaleiksi. Asia on kuitenkin suuruusluokaltaan niin merkittävä, että pyydämme sosiaali- ja terveysministeriötä tekemään yhteistyötä maa- ja metsätalousministeriön kanssa asian

varmistamiseksi. MTK luonnollisesti toivoo uuden alkoholilain lisäävän viljan käyttöä alkoholijuomateollisuudessa ja siirtävän kysyntää ulkomaalaisista tuotteista kotimaisiin.

Lainmuutosten yhtenä tärkeänä tavoitteena tulisi olla kotimaisen alkoholijuomateollisuuden kilpailukyvyn parantaminen ja viennin lisääminen. Tässä tarkoituksessa MTK pyytää ministeriötä lain jatkovalmistelussa huomioimaan teollisuuden taholta esitetyt pyynnöt markkinointikeinojen (esim. mainonta ja verkkokauppa) vapaamasta käytöstä vientimarkkinoilla.

Tarkkaa tilastotietoa asiasta ei ole käytettävissä, mutta varovaisenkin arvion mukaan alkoholituotantoon liittyvässä alkutuotannossa on maataloilla yli tuhat henkilötyövuotta. Suuri määrä työpaikkoja on luonnollisesti myös anniskeluun liittyvissä tehtävissä maaseutumatkailu- ja pitopalveluyrityksissä sekä viinitiloilla ja pienpanimoissa. Viime vuosina on myös syntynyt uusia maaseudulla toimivia ja kotimaiseen raaka-aineeseen tukeutuvia alkoholijuomien valmistajia, joiden liikevaihto ja työpaikkamäärät ovat kasvussa. Nyt esitetyt lainmuutokset ns. käsityöläisöluiden suhteen ovat hyvin linjassa tämän myönteisen kehityksen kanssa.

MTK:n mielestä alalle tulevien pienyritysten toimintaedellytykset on syytä huomioida alkoholilain kokonaisuudistuksessa. Vaikka luvanvaraisuus toiminnassa säilytetäänkin, niin hallinnolliset prosessit voidaan tehdä pienyrityksille nykyistä sujuvimiksi. MTK myös kannattaa viranomaisvalvonnan siirtämistä valtion viranomaisilta maakunnille.

Alkoholitarjoilu pitopalveluna

Hallituksen esitys tulee toteutuessaan parantamaan merkittäväällä tavalla anniskeluravintoloiden toimintaedellytyksiä. Aukioloaikoja ja anniskelualueita koskevat säädösmuutosehdotukset ovat alan toimijoiden esittämien vaatimusten mukaisia. Valitettavasti sama liberaali linja ei ilmeisesti koske kaikkia maaseudun matkailu- tai pitopalveluyrityksiä. Hallituksen esitysluonnos on tältä osin hieman epäselvä.

Osa matkailu- tai pitopalveluyrityksistä toimii nykyisin ilman anniskelulupaa, vaikka niiden järjestämissä juhlatilaisuuksissa on joskus tarjolla alkoholijuomia. Nykyinen laki nimenomaisesti sallii alkoholin tarjoilun omille vieraille yksityistilaisuudessa, vain alkoholin myyminen (eli palkkion ottaminen alkoholin välittämisestä) on rangaistuksen uhalla kielletty. Koska ilman palkkiota tapahtuvaa alkoholin välittämistä yksityishenkilöiden välillä ei voida kieltää, eikä ketään voida vastoin tahtoaan määrätä ryhtymään pitämään anniskeluravintolaa, niin asiakkaan tilaamien alkoholijuomien noutaminen luvanvaraisesta myyntipaikasta ja niiden tarjoilu suljetussa yksityistilaisuudessa on oltava sallittua.

Yksityistilaisuuksina juhlia järjestävien matkailu- ja pitopalveluyritysten toimintaedellytyksiä kiristetään merkittäväällä tavalla, jos ne lainmuutoksen yhteydessä pakotetaan hakemaan toiminnalleen anniskelulupa. Käsityksemme mukaan sellainen lainmuutos myös loukkaisi elinkeinopaupuden periaatetta ja aiheuttaisi tarpeetonta byrokratiaa ja kustannuksia. Kilpailun lisäämisen kannalta vaikutukset olisivat myös negatiiviset. Jos ilman palkkiota tapahtuva alkoholin välittäminen kielletään vain elinkeinonharjoittajilta, niin säädös on myös syrjivä.

MTK esittää, että hallituksen esitystä selvennetään siten, että siinä selväsanaisesti todetaan suljettujen yksityistilaisuuksien alkoholitarjoilun olevan sallittua, kun alkoholin välittämisestä ei peritä palkkiota. Tämä ratkaisu myös edistäisi hallitusohjelman mukaista tavoitetta vähentää turhaa sääntelyä.

Pitopalveluyrityksen tms. juhlapalveluyrityksen on saatava palvelu asiakastaan tämän toivomalla tavalla, kun kyse ei ole luvanvaraisesta anniskelusta johon liittyy palkkion ottaminen alkoholin myymisestä. Myös asiakkaan yksityistilaisuuttaan varten tilaamien alkoholijuomien noutaminen

asiakkaan lukuun ALKO:n myymälästä tai muusta laillisesta myyntipisteestä on oltava sallittua kun siitä ei peritä palkkiota. Tilaisuuden käytännön järjestelyistä vastaavan yrityksen on sallittava palvelua asiakastaan siten, että myös alkoholijuomien tarjoilutyö voidaan kaikilta osin hoitaa yrityksen toimesta sujuvasti ja asiakkaiden toivomalla tavalla.

Maaseutumatkailuyrityksissä tai juhlia järjestävissä pitopalveluyrityksissä ei ole todettu käytännössä ollenkaan alkoholista johtuvia häiriöitä tai haittatekijöitä. Luvanvaraisuuden alan tosiasiallinen laajentaminen ei olisi myöskään johdonmukaista anniskeluun liittyvän sääntelyn keventämistavoitteen kanssa. Valvonnan lisääminen olisi perustellumpaa kohdistaa anniskeluravintoloihin, joiden toiminnassa on havaittu paljon väärinkäytöksiä.

Yhteenveto:

Pyydettyinä lausuntona hallituksen esitysluonnoksesta ilmoitamme, että MTK pitää perusteltuna säilyttää alkoholipolitiikan keskeiset periaatteet ennallaan. Yhteiskunnan kannalta hyvin merkittäviä alkoholihaittoja voidaan edelleenkin estää alkoholijuomien saataavuutta ja hintaa säätelemällä. MTK:n käsityksen mukaan ministeriön laatimassa esitysluonnoksessa on pääsääntöisesti löydetty toimivat tavat maltillisesti edetä kohti alkoholipolitiikan suurempaa vapautta.

Alkoholipolitiikan keskeiset tavoitteet voidaan hyvin sovittaa yhteen alkutuotannon tarpeiden kanssa. Alkoholijuomien valmistus kokonaisuudessaan on kotimaisen viljan mekin kannalta hyvin tärkeää. Ala työllistää koko tuotantoketjussa useita tuhansia suomalaisia. Uuden alkoholilain mahdollisuuksia ja onnistumista on syytä arvioida myös viljanviljelystä alkavassa tuotantoketjussa olevien työpaikkojen määrän avulla. Pyydämme ministeriötä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa vielä varmistavan esityksen mahdolliset vaikutukset viljan käyttöön alkoholijuomateollisuudessa. Pyydämme myös lain jatkovalmistelussa huomioimaan suomalaisen alkoholijuomateollisuuden taholta esitetyt pyynnöt markkinointikeinojen (esim. mainonta ja verkkokauppa) vapaamasta käytöstä vientimarkkinoilla.

MTK:n mielestä anniskelulupien keventämiseen tähtäävät normimuutokset ovat kannatettavia. Toivomme kuitenkin asiassa oltavan sillä tavoin johdonmukaisia, että anniskelun luvanvaraisuutta ei miltään osiin laajennettaisi nykyisestä. Kaikkia maaseudun matkailu- ja pitopalveluyrityksiä ei ole syytä velvoittaa hakemaan anniskelulupia. Velvoite olisi vailta perusteita ja myös ristiriidassa hallituksen oman ohjelman kanssa.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
toiminnanjohtaja

Vesa Malila
lakimies

Lähetään sähköpostina: kirjaamo.stm@stm.fi; ismo.tuominen@stm.fi